

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rigor Moderatus Doctrinae Pontificiae Circa Usuras A SS.
D. N. Benedicto XIV. Per Epistolam Encyclicam Episcopis
Italiae Traditus**

Sancti Rigoris Specimina Exhibens - Mense Decembri M DCC XLVII

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii, 1747

Caput V. Specimen V. Sancti Rigoris. §.132. Usura Obligat Ad
Restitutionem Ex Justitia Commutativa. (§.6.)

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63759)

tradit; nullus enim ex iis, quos vidi, docet, usuram strictè sumptam, nempe lucratoriam ex mutuo (§. 27.) ex eo fieri licitam, quòd mutuum datum sit diviti, qui ejus subsidio quæstuosas negotiationes exercuerit, vel fortunas suas amplificaverit.

CAPUT V.

Specimen V. Sancti Rigoris.

§. 132.

USURA OBLIGAT AD RESTITUTIONEM EX JUSTITIA COMMUTATIVA. (§. 6.)

§. 133.

Justitia Commutativa juxta communem acceptionem *æqualitas* dicitur illa justitia particularis, qua quisque in commu- *Contra-* tationibus justus est, & æqualitas juxta proportionem *ctus,* arithmetica per se constituitur. Ejusdem igitur justitiæ etiam est, violatam æqualitatem resarcire, cum ista tamdiu non constituatur, quamdiu post turbationem non redintegratur.

§. 134.

Usura per lucrum ultra sortem perceptum leges com- *lata per* mutationis in contractu mutui violat, & æqualitatem huic *Usuram,* contractui propriam tollit: (§. 85.) munus igitur Justitiæ commutativæ est, redintegrare eam æqualitatem, quæ in contractu mutui per vitium usuræ turbatur. (§. 133.)

I 3

§. 135.

§. 135.

*refarcitur
per Justi-
tiam Com-
mutati-
vam.*

Læsa æqualitas aliter refarciri non potest, quàm restituyendo in eum statum, ut læsio facta non sentiatur: cùm itaque læsæ per usuram æqualitatis refarcitio ad Justitiam commutativam pertineat: (§. 134.) pronum est inferre, ex eadem Justitia commutativa usurarium obligari ad restitutionem. (§. 132.)

§. 136.

*duplex
modus læ-
dendi
æquali-
tatem*

Dupliciter tolli potest æqualitas, quam Justitia commutativa vult integram: I. si res mea apud te sit, sive in seipsa, sive in æquivalenti. II. Si jus meum læseris. Nam exigit Justitia, ut cuique, quod suum est tribuas, & neminem lædas.

§. 137.

*fundat
duplicem
radicem
restitutio-
nis,*

Inde duæ communiter statuuntur radices restitutionis, I. Res accepta. II. Injusta acceptio. Si res mea apud te sit, Justitia exigit, ut per restitutionem mihi, quod meum est tribuas ex titulo *rei acceptæ*. Si injustum mihi damnum intulisti, eadem Justitia imperat, ut cesses à læsione per restitutionem ex titulo *injustæ acceptionis*. Lædere enim est, alterum infeliciorem quàm naturâ est, reddere: pergis autem infeliciorem reddere, quamdiu damnum illatum non refarcis.

§. 138.

*unde usi-
ra restitu-
enda I. ex
re acce-
pta.*

Dominium rei usurariæ non transfertur in usurarium, quia *nunquam nuda traditio transfert dominium, sed ita, si aliqua justa causa præcesserit.* (a) Pactum autem usurarium, utpote omni Jure damnatum (§. 83.) non est justa & legitima causa transferendi domini. Res igitur usurarum nomine accepta, manet in dominio dantis, donec, si forte

tè

tè sit res fungibilis, consumatur. Quamobrem ut æqualitas juxta proportionem arithmeticam resarciatur, res per usuram percepta, tanquam aliena, restitui debet titulo rei acceptæ, sive extet in seipsa, sive in æquivalenti. (§. 137.)

(a) L. 31. pr. ff. de acquir. rer. dom.

§. 139.

Sicut omnia Jura clamant, neminem esse lædendum, ita etiam Justitia exigit, ut damnum illatum resarciatur. (§. 134.) Restituendum igitur, quidquid per usuram extorseris, etsi rem illam apud te non teneas, nec inde factus sis ditior; aliàs nunquam læsa æqualitas reparabitur. (§. 135.) Et hæc altera restitutio fieri dicitur ex injusta acceptione. Nam Mutuatarius injustè læditur, non tantum quando usuræ ab eo exiguntur, sed etiam quamdiu damnum inde illatum non resarcitur, quia denegatà restitutione, continuatur læsio, & nova infertur injuria. (§. 137.)

§. 140.

Res fructificat domino suo, per vulgata. Cum igitur dans usuras maneat dominus rei usurarum nomine præstitæ, (§. 138.) consequens est, quòd etiam fructus ex illa re percepti debeantur Mutuatario usuras danti. Ut igitur æqualitas juxta proportionem arithmeticam constitutur, restituenda erit res foenoris loco data, cum omnibus fructibus inde natis.

§. 141.

Pecunia de se res est sterilis; & utilitas inde percepta, non ex pecunia, sed ex propria industria nascitur. Unde si quis pecunias usurarum nomine accepit, quarum subsidio per negotiationem &c. multa lucratus est, hoc lucrum restituere Mutuatario non debet, cum istud

istud non sit fructus pecuniæ, sed propriæ industriæ. Hinc si quis istas pecunias usurarias impendit ad emendas ædes, acquirit dominium harum ædium : remanente tamen obligatione compensandi pecunias acceptas.

§. 142.

*compensa-
tio etiam
interesse.*

Cùm æqualitas per usuram læsa, redintegrari per restitutionem debeat, compensandum etiam erit lucrum cessans & damnum emergens, quod Mutuatarius ex usuris solutis patitur, quia omnia restitui debent in eum statum, ut læsio facta non sentiat. (§. 135.)

§. 143.

*Usura
mentalis
quando
obliget?*

Ex usura reali oriri obligationem restituendi, quidquid ultra sortem ratione mutui perceptum est, extra dubium ponitur. Intricatiorès quæstiones moveri solent de usura mentali. (§. 77.) Paucis sic habe. Quæ ultra sortem à mutuatario solvuntur merè liberaliter, & tanquam purum donum, ea restitutioni non sunt obnoxia, quia sine crimine usuræ accipiuntur, (§. 69.) nisi fortè vitium contrahant ex erronea & perversa conscientia accipientis, quæ tamen agnita liberalitate donantis potest deponi. Quæ autem à Mutuatario absque pacto quidem, sed tamen non omnino spontaneè & gratuito, sed tanquam ex obligatione præstantur, (§. 69.) ea sine crimine usuræ retineri non possunt; licèt fortè accipiens bona fide credat, liberaliter esse donata: quamprimum enim agnoverit, non donum, sed pretium pro usu rei mutuatæ rependi, tenetur ad restitutionem, quia dominium per talem restitutionem non est translatum. (§. 138.) (a)

(a) In hunc sensum intelligendos esse aliquos Canones, qui de restitutione usurarum loquuntur, non sine ratione censemus, uti c. 10. de Usur.

§. 144.

§. 144.

Non soli usurarii ad usurarum restitutionem tenentur, sed etiam filii eorum & hæredes extranei ad restituendas usuras ea sunt districtione cogendi, qua parentes sui, & testatores, si viverent, cogentur. (a) Cùm autem ipse usurarius ultra vires suas ad restituendum compelli non possit, hinc etiam hæredes ultra vires hæreditatis non tenentur, ne quidem in foro externo, si confecerint inventarium.

(a) C. 9. de Usur.

§. 145.

Obligatio restituendi respondet gravitati, aut levitati materiæ restituendæ, sicuti etiam huic respondet malitia læsionis. Unde censemus, dari in materia usuraria parvitatem materiæ, ita ut modica quantitas loco fœnoris accepta constituat solummodo peccatum leve, & obliget etiam sub levi ad restitutionem. Quamvis enim parvitas materiæ lucrum ex mutuo perceptum non eximat à ratione usuræ; eximit tamen à gravi peccato, sicut furtum parvæ quantitatis est quidem furtum, sed tamen leve, inducensque levem obligationem ad restituendum. Quænam autem sit modica, quænam magna quantitas, non est hujus loci discutere.

Bene observandum est discrimen inter usuras moderatas, & inter materiam levem in ratione peccati injustitiæ. Etiam usuræ moderatæ plerumque conficiunt materiam gravem, ut supra monuimus. (§. 108.)

§. 146.

Obligationem restituendi lucrum usurarium ex Justitia commutativa, nemo ex Professoribus Ingolstadiensibus (§. 82. 102.) in dubium vocat. (a) Imò plures ex illis

Diff. I.

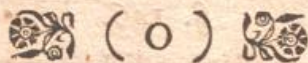
K

illis

Consentiunt Professores Ingolstadienses.

illis materiam hanc variis quæstionibus intricatam egregiè dilucidant. (b) Alii insignia Asceseos documenta circa rem istam tradunt: (c) Alii etiam pro foro externo civili ad restitutionem usurarum condemnant: (d) Alii ea Philosophiæ Moralis principia tradunt, ex quibus restitutionis necessitas evincitur. (e)

- (a) Suprà recensitis addi potest WOLF. GRAVENEGG. *thes. Theol. Centuria Thes. 64.*
- (b) PIRHING, WIESTNER, SCHMALZGRUEBER *ad lib. 5. Decretal. tit. de Usur.*
- (c) Gravissimis verbis restitutionem usurarum inculcat, & absque illa omnem spem salutis adimit magnus ille JOAN. ECKIUS *Homil. 2. in Dom. 3. post Pentec.* Exemplum memorabile verè pœnitentis & restituentis fœneratoris recenset eruditissimus JACOB. GRETSERUS *Agonist. Spirit. cap. 14. recent. edit. tom. 4. part. prior. fol. 352.* Usurarios autem lucri tenaces, ultionis Divinæ exemplo terret piissimus Theologus Ingolstadiensis GEORGIUS STENGELIUS *de Fudio. Divin. tom. 3. c. 13. n. 7.*
- (d) Legum Civilium Doctores Ingolstadienses in sapientissimis suis Responsis tum suo privato, tum totius Facultatis Juridicæ nomine, quotidie condemnant usurarios ad omne id restituendum, quod ultra quincunces *nomine interesse* in Germania recipitur (de qua re suo loco) nisi majoris damni titulus allegari & probari possit. Inter recentissimos & adhuc superstites videri possunt Clarissimi Viri HERMANNUS ANT. de CHLINGENSPERG *Consil. Civil. tom. 2. cons. 29. & 30.* JOAN. PETR. SCHILTENBERGER *Consil. 110.*
- (e) Fœneratores neque unde debent, neque quantum debent, accipere ostendit JACOB. DEDELLEY *Phil. Moral. l. 3. n. 85.*

CAPUT